

Regeringens proposition

1992/93:85

Vissa kyrkliga frågor

Prop.
1992/93:85

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Vid regeringssammanträdet har chefen för Civildepartementet varit föredragande.

Stockholm den 22 oktober 1992

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Inger Davidson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i den kyrkliga lagstiftningen med anledning av framställningar från 1992 års kyrkomöte.

Ett förslag är att de återstående föreskrifterna i lagen (1982:942) om Svenska kyrkan skall upphöra att gälla vid utgången av år 1992, eftersom kyrkomötet numera har meddelat motsvarande föreskrifter.

Ett annat förslag är att övergångsregleringen av beräkningen av den särskilda kyrkoavgiften skall gälla också under år 1993.

Slutligen föreslås också vissa mindre justeringar i kyrkolagen (1992:300), som träder i kraft den 1 januari 1993. Ändringarna rör föreskrifterna om ytt-
rande vid domkapitlets tillsättning av en kyrkoherdetjänst och om präst-
ställningens upphörande genom avskedande.

De föreslagna lagändringarna avses träda i kraft den 1 januari 1993.

Vissa kyrkliga frågor

1 Inledning

1992 års kyrkomöte har föreslagit vissa ändringar i den kyrkliga lagstiftningen.

Förslagen handlar om att lagen (1982:942) om Svenska kyrkan bör upphävas (mot. 1992:68, 2 KL 1992:2, kskr. 13), att övergångsregleringen i fråga om den särskilda kyrkoavgiften bör förlängas (1 KL 1992:7, kskr. 10) samt att det bör göras ändringar i föreskrifterna i kyrkolagen (1992:300) om ytt-
rande när domkapitlen tillsätter kyrkoherdetjänster (2 KL 1992:9, kskr. 19) och om prästanställningens upphörande genom avskedande (mot. 1992:54, 2 KL 1992:7, kskr. 17).

De av kyrkomötet väckta frågorna behandlas i det följande i den ordning som de nyss har angivits.

2 Upphävande av lagen (1982:942) om Svenska kyrkan

Regeringens förslag: Lagen (1982:942) om Svenska kyrkan skall upphöra att gälla vid utgången av år 1992.

1992 års kyrkomötes förslag överensstämmer med vårt (2 KL 1992:2, kskr. 13).

Skälen för regeringens förslag: Av lagen (1982:942) om Svenska kyrkan återstår från och med den 1 januari 1993 bara föreskrifterna i 12 – 17 §§ om det kyrkliga ämbetet som präst. I övrigt upphör föreskrifterna i lagen att gälla vid den angivna tidpunkten. En motsvarande reglering återfinns i stället i kyrkolagen (1992:300). Föreskrifterna om det kyrkliga ämbetet som präst har behållits i lagen om Svenska kyrkan i avvaktan på att kyrkomötet meddelar egna föreskrifter i ämnet (prop. 1991/92:85 s. 22).

1992 års kyrkomöte har beslutat en kyrklig kungörelse om det kyrkliga ämbetet som präst och biskop, som träder i kraft den 1 januari 1993. Med hänsyn till att kyrkomötet således numera har meddelat egna föreskrifter om det kyrkliga ämbetet finns det inte längre något behov av en motsvarande reglering i lagen om Svenska kyrkan. Den lagen bör därför i sin helhet upphöra att gälla vid utgången av år 1992.

3 Den särskilda kyrkoavgift som beräknas på skogsbruksvärdet

Prop. 1992/93:85

Regeringens förslag: Övergångsregleringen i fråga om sådan beräkning av den särskilda kyrkoavgiften som sker på skogsbruksvärdet förlängs intill utgången av år 1993.

Förslaget innebär att det förs in ytterligare en paragraf i lagen (1992:301) om införande av kyrkolagen (1992:300).

1992 års kyrkomötes förslag överensstämmer med vårt (1 KL 1992:7, kskr. 10).

Skälen för regeringens förslag: I 42 kap. 14 – 16 §§ kyrkolagen (1992:300) finns regler om beräkning av särskild kyrkoavgift. De har förts över dit från kyrkofondslagen (1988:182), som upphör att gälla den 1 januari 1993. Alltsedan kyrkofondslagens tillkomst har det funnits ett behov av en särskild övergångsreglering i fråga om beräkningen av den särskilda kyrkoavgiften vad avser skogsbruksvärdet (jfr prop. 1987/88:31, bet. 1987/88:KU30 s. 17 och 18). Regleringen innebär bl.a. att den på skogsbruksvärdet beräknade särskilda kyrkoavgiften inte får överstiga 80 procent av avkastningen inom respektive stift.

Den angivna övergångsregleringen hänger samman med att det har bedrivits ett utredningsarbete i fråga om Svenska kyrkans förmögenhetsförvaltning och att det därmed råder viss osäkerhet om den framtida beräkningen av den särskilda kyrkoavgiften. Ett förslag om ändringar i fråga om förvaltningen av kyrklig jord har senast presenterats i den inom Civildepartementet utarbetade promemorian (Ds 1992:2) Svenska kyrkans finansförmögenhet. Mot bakgrund av förslagen i och remissyttrandena över promemorian kommer frågan att övervägas ytterligare av den parlamentariska kommitté som nu arbetar med frågor som rör Svenska kyrkans förhållanden (Kyrkoberedningen, C 1992:02).

Övergångsregleringen i fråga om den särskilda kyrkoavgiften gäller intill utgången av år 1992 (prop. 1991/92:39, bet. 1991/92:KU8, rskr. 1991/92:64; SFS 1991:1778). Med hänsyn till att utredningsarbetet i fråga om Svenska kyrkans förmögenhetsförvaltning ännu inte är avslutat bör övergångsregleringen förlängas ytterligare ett år, dvs. intill utgången av år 1993. Föreskrifter härom bör tas in i lagen (1992:301) om införande av kyrkolagen (1992:300).

Regeringens förslag: Genom en ändring i 33 kap. 11 § tredje stycket kyrkolagen (1992:300) görs det klart att innan domkapitlet beslutar om tillsättning av en kyrkoherdetjänst skall kyrkorådet i varje församling i pastoratet ges tillfälle att yttra sig över de sökande som är behöriga till tjänsten.

1992 års kyrkomötes förslag överensstämmer med vårt (2 KL 1992:9, kskr. 19).

Skälen för regeringens förslag: Var tredje gång som en kyrkoherdetjänst blir ledig skall den tillsättas av domkapitlet. Innan domkapitlet beslutar om tillsättningen, skall kyrkorådet i varje församling i pastoratet ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Föreskrifter om detta finns i 8 § första stycket prästanställningslagen (1988:184). En motsvarande föreskrift har tagits in i 33 kap. 11 § tredje stycket kyrkolagen (1992:300). Enligt den regeln skall kyrkorådet i varje pastorat ges tillfälle att yttra sig innan tjänsten tillsätts.

Kyrkomötet har föreslagit att den nämnda föreskriften i kyrkolagen förtydligas och utformas i enlighet med föreskriften i 33 kap. 9 § andra stycket kyrkolagen om yttrande vid tillsättning av en domprosttjänst. Den föreskriften innebär att domkapitlet, sedan det har prövat vilka sökande som är behöriga, skall ge kyrkorådet i varje församling i pastoratet tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena.

Ett förtydligande av den aktuella föreskriften i kyrkolagen bör göras i enlighet med vad kyrkomötet har anfört. Den nuvarande lydelsen bör därför justeras så, att det klart framgår att kyrkorådet i varje församling i pastoratet skall ges tillfälle att yttra sig över de sökande som är behöriga till tjänsten.

5 Prästanställningens upphörande genom avskedande

Regeringens förslag: Begreppet "själslig abnormitet" i 35 kap. 22 § kyrkolagen (1992:300) byts ut mot "allvarlig psykisk störning" och hänvisningen i detta avseende till 30 kap. 6 § brottsbalken tas bort.

1992 års kyrkomötes förslag överensstämmer med vårt (2 KL 1992:7, kskr. 17).

Skälen för regeringens förslag: Enligt 35 kap. 22 § kyrkolagen (1992:300) får en präst som har begått ett brott eller en tjänsteförseelse under inverkan av sådan själslig abnormitet som avses i 30 kap. 6 § brottsbalken inte avskedas, om han lämpligen kan förflyttas eller omplaceras.

Riksdagen beslöt under år 1991 om genomgripande förändringar av den psykiatriska tvångsvården m.m. (prop. 1990/91:58, bet. 1990/91:SoU13, rskr. 1990/91:329). Reformen, som trädde i kraft den 1 januari 1992, innebar bl.a. att begreppen "sinnessjukdom" och "sinnesslöhet" samt "annan själslig abnormitet av så djupgående natur att den måste anses jämställd med sinnessjukdom" ersattes med begreppet "allvarlig psykisk störning". Detta föranledde bl.a. ändringar i 30 kap. 6 § brottsbalken. Konsekvensändringar gjordes därefter i bl.a. 11 kap. 3 § lagen (1976:600) om offentlig anställning (prop. 1991/92:59, bet. 1991/92:SoU10, rskr. 1991/92:83). Någon motsvarande ändring i föreskrifterna om när en präst får avskedas kunde inte göras, eftersom sådana lagändringar förutsätter kyrkomötets medverkan.

1992 års kyrkomöte har hos regeringen begärt en sådan konsekvensändring i kyrkolagen som nyss har sagts. Föreskrifterna i 35 kap. 22 § kyrkolagen bör ändras i enlighet därmed.

6 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad vi nu har anfört har inom Civildepartementet upprättats förslag till

1. lag om upphävande av lagen (1982:942) om Svenska kyrkan,
2. lag om ändring i kyrkolagen (1992:300),
3. lag om ändring i lagen (1992:301) om införande av kyrkolagen (1992:300).

Föreskrifterna i kyrkolagen om prästanställningens upphörande genom avskedande hör formellt sett till Lagrådets granskningsområde. Den föreslagna ändringen gäller emellertid bara en anpassning till en förändrad terminologi på den psykiatriska tvångsvårdens område, som riksdagen redan har beslutat om. Lagförslaget är därför av sådan beskaffenhet att *Lagrådets hörande* skulle sakna betydelse.

7 Ärendet till riksdagen

Regeringen föreslår att riksdagen

dels i den ordning som anges i punkt 9 första stycket övergångsbestämmelserna till regeringsformen antar förslaget till lag om upphävande av lagen (1982:942) om Svenska kyrkan,

dels antar övriga lagförslag.

Propositionens lagförslag

1 Förslag till Lag om upphävande av lagen (1982:942) om Svenska kyrkan

Prop. 1992/93:85
Propositionens
lagförslag

Härigenom föreskrivs att lagen (1982:942) om Svenska kyrkan skall upphöra att gälla vid utgången av år 1992.

2 Förslag till Lag om ändring i kyrkolagen (1992:300)

Prop. 1992/93:85
Propositionens
lagförslag

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 11 § och 35 kap. 22 § kyrkolagen (1992:300) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

11 §

Var tredje gång tjänsten som kyrkoherde blir ledig i ett pastorat tillsätts den av domkapitlet.

Vad som sägs i första stycket gäller dock inte, om tjänsten skall tillsättas genom förflyttning enligt 18 § andra stycket.

Innan tjänsten tillsätts skall kyrkorådet i varje *pastorat* ges tillfälle att yttra sig.

Innan tjänsten tillsätts, skall kyrkorådet i varje *församling i pastoratet* ges tillfälle att yttra sig *över de sökande som är behöriga till tjänsten.*

35 kap.

22 §

En präst som har rätt till statligt reglerad pension men inte har uppnått pensionsåldern får inte avskedas enligt 20 eller 21 §, om han har begått brottet eller tjänsteförseelsen under *inverkan* av en *sådan själslig abnormitet som avses i 30 kap. 6 § brottsbalken* och han lämpligen kan förflyttas eller annars omplaceras till en annan prästtjänst som är förenad med sådan pensionsrätt.

En präst, som har rätt till statligt reglerad pension men inte har uppnått pensionsåldern, får inte avskedas enligt 20 eller 21 §, om han har begått brottet eller tjänsteförseelsen under *påverkan* av en *allvarlig psykisk störning* och han lämpligen kan förflyttas eller annars omplaceras till en annan prästtjänst som är förenad med sådan pensionsrätt.

Med statligt reglerad pension förstås i denna paragraf pension som enligt lag eller särskilda beslut av riksdagen fastställs under medverkan av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

3 Förslag till Lag om ändring i lagen (1992:301) om införande av kyrkolagen (1992:300)

Prop. 1992/93:85
Propositionens
lagförslag

Härigenom förskrivs att det i lagen (1992:301) om införande av kyrkolagen (1992:300) skall införas en ny paragraf, 15 a §, av följande lydelse.

15 a §

Trots föreskrifterna i 42 kap. 14 §, 15 § första stycket och 25 – 26 §§ kyrkolagen (1992:300) skall i fråga om sådan särskild kyrkoavgift som beräknas på skogsbruksvärdet gälla följande.

Intill utgången av år 1993 skall avgiften för pastoratens räkning betalas av egendomsnämnden från avkastningen av den skog som nämnden förvaltar åt pastoraten. Avgiften skall beräknas på det sammanlagda skogsbruksvärdet av pastoratens skogar i stiftet.

Avgiften för år 1993 får inte överstiga 80 procent av överskottet från egendomsnämndens förvaltning av pastoratens skogar under det räkenskapsår som avslutas vid utgången av år 1992. Överskottet beräknas efter avdrag för kostnaderna för skogsvårdsavgiften.

Kyrkofondens styrelse skall senast den 15 april 1993 fastställa den särskilda kyrkoavgift som beräknas på skogsbruksvärdet av pastoratens lönetillgångar för år 1992.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 oktober 1992

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkenspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Statsrådet Davidson anmäler *vissa kyrkliga frågor*.

Regeringen beslutar att genom proposition lämna förslag till riksdagen om upphävande av lagen (1982:942) om Svenska kyrkan m.m. i enlighet med bilagan till detta protokoll.

Ur protokollet:

Maud Melin

Innehåll

Prop. 1992/93:85

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
1 Inledning	2
2 Upphävande av lagen (1982:942) om Svenska kyrkan.....	2
3 Den särskilda kyrkoavgift som beräknas på skogsbruksvärdet	3
4 Yttrande vid tillsättning av en kyrkoherdetjänst.....	4
5 Prästanställningens upphörande genom avskedande.....	4
6 Upprättade lagförslag.....	5
7 Ärendet till riksdagen	5
Propositionens lagförslag	6
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 oktober 1992	9